

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Jaarwerkplan 2017

Doelen en activiteiten

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1 Inleiding	6
2 Toezichtactiviteiten in 2017	8
2.1 Instellingstoezicht	9
2.2 Thematische toezichtactiviteiten	12
2.2.1 Algemene typering	12
2.2.2 De Staat van het Onderwijs	13
2.2.3 Jaarlijkse stelselmonitoring	13
2.2.4 Thematische activiteiten in 2017	13
2.2.5 Dialoog en kennisdeling	15
2.2.6 Wetenschappelijk en ander onderzoek	15
2.3 Toezicht op kwaliteitsborging door andere partijen	15
2.3.1 Algemene typering	15
2.3.2 Toezicht op kinderopvang en peuterspeelzalen	15
2.3.3 Toezicht op werkzaamheden instellingsaccountants	15
3 Hoe werkt de inspectie samen in het toezicht?	16
3.1 Inspectieraad	17
3.2 Vide	17
3.3 Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ)	17
3.4 Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)	17
3.5 Samenwerking bij het opsporen van strafbare feiten	17
3.6 Academische werkplaatsen en samenwerking met de wetenschap	17
3.7 Samenwerking met de Autoriteit Persoonsgegevens	18
3.8 Internationale samenwerking	18
3.8.1 Samenwerking met inspecties in het buitenland	18
3.8.2 Toezicht op internationale en Europese scholen	18
4 Wat zijn de overige taken van de inspectie?	20
4.1 Vertrouwensinspecteurs	21
4.2 Wob-verzoeken en uitvoeringstoetsen	21
4.3 Adviezen en ontheffingen	21
4.4 Vragen van publiek en instellingen	21
5 Budget en capaciteit	22

Voorwoord

Elke leerling heeft recht op goed onderwijs, schreven we in ons vorige jaarwerkplan. Vervolgens constateerden we in de laatste Staat van het Onderwijs (april 2016) dat het Nederlandse onderwijs van hoog niveau is, maar dat niet alle leerlingen en studenten de kans krijgen het onderwijs te volgen dat past bij hun niveau; dat er altijd al verschillen waren in kansen, maar dat de verschillen de laatste jaren groter worden.

Wat zal daarom in 2017 in ons toezicht centraal staan? De borging van de kwaliteit van het onderwijs, de ontwikkeling van een brede kwaliteitscultuur en onderwerpen als diplomering en flexibilisering. En natuurlijk dat alle leerlingen en studenten van het onderwijs kunnen profiteren; dat er gelijke kansen zijn en de toegankelijkheid op orde is. We monitoren onderwijsbreed de ontwikkelingen, leggen waar nodig de vinger op de zere plek en spreken de betrokkenen aan. En vanzelfsprekend voeren we ook met het onderwijsveld het gesprek over mogelijke oplossingen.

We zullen komend jaar veel energie steken in communicatie. Omdat we merken dat er misverstanden leven over wat wel en niet mag, waar besturen, schoolleiders en docenten ruimte hebben en waar regels soms onnodig knellen.

Onze werkwijze wordt anders. Behalve op risico-gericht werken en de jaarlijkse risicoanalyse op schoolniveau zetten we vanaf 2017 in op meer differentiatie en maatwerk in het toezicht. Elke vier jaar doen we onderzoek bij elk bestuur en een deel van zijn scholen of opleidingen. In het funderend onderwijs blijven we elke vier jaar ook elke school bezoeken en onderzoeken. Zo krijgen we een rijk en divers beeld van de kwaliteit van het onderwijs en hoe daarop wordt gestuurd. Dat is belangrijk, want met ons toezicht willen we niet alleen het basisniveau borgen, maar ook besturen, schoolleiders en leraren stimuleren hun ambities te realiseren en hun onderwijs te verbeteren. Nieuw daarbij is ook dat we vanaf het schooljaar 2017/2018 op verzoek de waardering 'goed' aan een school kunnen toekennen.

Bij goede onderwijskwaliteit gaat het erom dat het onderwijsstelsel (met de daarmee verbonden instellingen en infrastructuur) er voor alle leerlingen en studenten in slaagt de kernfuncties van onderwijs – kwalificatie, socialisatie en selectie en allocatie – met succes te realiseren. De ene keer past daarbij dat we interveniëren op instellingsniveau, de andere keer dat we op stelselniveau onderzoeken en rapporteren. Zo bewaken we de basiskwaliteit van scholen en opleidingen, stimuleren we dat ze zich verbeteren en dragen we bij aan het oplossen van belangrijke (landelijke of regionale) vraagstukken op het niveau van het onderwijsstelsel.

In dit jaarwerkplan staat wat we in 2017 gaan doen, welke accenten we leggen. Natuurlijk kunnen zich onvoorziene ontwikkelingen voordoen. Dat is inherent aan ons werk. Wanneer zich substantiële extra taken of opdrachten aandienen, dan zullen we opnieuw prioriteiten stellen.

Terug naar waar ik mee begon: ieder kind heeft recht op goed en kansrijk onderwijs. Met ons toezicht willen we daaraan bijdragen, aan steeds beter onderwijs voor iedereen en aan maatschappelijk vertrouwen in het onderwijs. Effectief toezicht voor beter onderwijs!

Drs. Monique Vogelzang

*Inspecteur-generaal van het Onderwijs
September 2016*

1. Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs bewaakt en bevordert de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs. We bewaken de basiskwaliteit van scholen en opleidingen, stimuleren dat scholen en opleidingen zich verbeteren en dragen bij aan het oplossen van belangrijke vraagstukken op het niveau van het onderwijsstelsel. Dit zijn de drie pijlers van ons toezicht.

Deze pijlers zien we in samenhang. Bij de kwaliteit van het onderwijs gaat het uiteindelijk om de mate waarin het onderwijsstelsel (met de daarmee verbonden instellingen en infrastructuur) er voor alle leerlingen en studenten in slaagt de kernfuncties van onderwijs met succes én in evenwicht te realiseren. Deze kernfuncties zijn: kwalificatie, socialisatie en allocatie.

Onze missie is in één zin te vangen: *Effectief toezicht voor beter onderwijs*. Toezicht is ons instrument om de kwaliteit te bewaken en te bevorderen. Dit doen wij door ontwikkelingen in de gaten te houden, bij te dragen aan een brede verbetercultuur en scholen en instellingen te inspecteren. We houden toezicht op ruim achtduizend scholen en instellingen en rapporteren jaarlijks over de staat van het onderwijs in Nederland. We laten zien wat er goed gaat, maar vooral ook wat er beter kan. Dit doen we landelijk, regionaal en bij individuele instellingen. We doen dit op verschillende manieren. Niet alleen met toezicht en rapporten, maar ook met debatten, congressen, seminars en panels. Daarbij werken we actief samen met de wetenschap, andere toezichthouders en ook internationale partners. Hiermee dragen we eraan bij dat het onderwijsveld, de beleidsmakers en de politiek gericht kunnen werken aan verbetering.

De afgelopen jaren was ons toezicht vooral gericht op risico's in het onderwijs. Deze aanpak heeft zijn effect gehad. Het aantal zwakke en zeer zwakke scholen is sterk afgenomen. We kunnen nog effectiever zijn als we bijdragen aan de kwaliteitsverbetering op alle scholen in Nederland. Daarom verbreden we ons repertoire van toezichtactiviteiten. We gaan meer differentiatie in het toezicht aanbrengen. Dat houdt in dat we met scholen en instellingen het gesprek aangaan over hun verbeterpotentieel, dat we prestaties nadrukkelijker waarderen en dat we verbeteringen ook zichtbaar maken in onze rapporten en kwaliteitsprofielen. Daarbij sluiten we zo veel mogelijk aan bij de ambities en verantwoording van de besturen en scholen. Ondertussen blijven we de basiskwaliteit bewaken en waarborgen. Hiervoor voeren we jaarlijks voor alle scholen en instellingen een risicoanalyse uit.

We voeren deze vernieuwing door in lijn met de initiatiefwet van de Kamerleden Bisschop (SGP), Van Meenen (D66) en Rog (CDA) die op 1 juli 2017 in werking zal treden. Deze wet verheldert de wettelijke verankering van het inspectietoezicht en maakt duidelijker onderscheid tussen de controlerende en de stimulerende functie van de inspectie.

Formeel gezien starten we per 1 juli 2017 met het vernieuwde toezicht en het daarbij behorende nieuwe onderzoekskader. In het schooljaar 2016/2017 bereiden we dit voor. Dit betekent in de praktijk dat we bij een deel van de besturen al gaan werken met het nieuwe onderzoekskader. We voeren dan de vierjarige onderzoeken bij besturen en scholen uit die vanaf juli 2017 de standaard worden. Daarin beoordelen we of besturen en scholen in voldoende mate de verantwoordelijkheid nemen om de kwaliteit van scholen/opleidingen te waarborgen en te verbeteren, en of ze een goed financieel beheer voeren. Onze medewerkers krijgen intensieve scholing om goed beslagen ten ijs te komen.

De onderzoeken bij besturen, scholen en opleidingen dragen ertoe bij dat deze partijen hun onderwijs verbeteren. Ze leveren ons tegelijkertijd veel kennis op over wat er in het onderwijs speelt, wat er goed gaat en wat beter kan. Soms zijn besturen of scholen hier aan zet, soms liggen verbetermogelijkheden en oplossingen elders. Ook daar richten onze activiteiten zich op. Zo bespreken we wat goed gaat en wat er beter kan in specifieke regio's of op landelijk niveau. Ook doen we soms verdiepend onderzoek om ontwikkelingen beter te begrijpen en goede voorbeelden in kaart te brengen. Doel van al deze activiteiten is een kwalitatief goed onderwijsstelsel. Afhankelijk van de vraag die aan de orde is, bepalen we welke insteek we kiezen. Soms zijn dat inspecties op scholen, soms gesprekken met besturen, soms een thematische verdieping en soms rapportage in de Staat van het Onderwijs. Altijd kiezen we een toezichtactiviteit die bij het betreffende probleem het meest effectief is. In dit jaarwerkplan staan de keuzes die we voor 2017 maken.

In hoofdstuk 2 beschrijven we de toezichtactiviteiten die we in 2017 uitvoeren. Daarbij maken we onderscheid tussen instellingstoezicht en stelseltoezicht. Ook enkele specifieke tweedelijns toezichttaken komen hier aan de orde. In hoofdstuk 3 laten we zien hoe we met andere toezichthouders samenwerken, nationaal en internationaal. Hoofdstuk 4 beschrijft enkele specifieke taken van de inspectie en in hoofdstuk 5 ten slotte gaan we kort in op de kosten van het toezicht en de capaciteit van onze organisatie.

2. Toezichtactiviteiten in 2017

In ons onderwijstoezicht werken we aan de volgende drie doelen:

1. de basiskwaliteit bewaken;
2. beter onderwijs op alle scholen bevorderen;
3. school- en sectoroverstijgende vraagstukken helpen oplossen.

In dit hoofdstuk gaan we in op de activiteiten waarmee we deze doelen willen bereiken. Daarbij onderscheiden we twee soorten activiteiten. Ten eerste houden we direct toezicht op scholen, instellingen, besturen en samenwerkingsverbanden. Ten tweede dragen we met meer thematisch georiënteerde activiteiten bij aan het oplossen van school- en sectoroverstijgende vraagstukken. Beide soorten activiteiten zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en ze versterken elkaar. In dit hoofdstuk staan ze wel apart beschreven.

Allereerst gaan we in op het instellingstoezicht (2.1) en vervolgens komen de meer thematische toezichtactiviteiten aan bod (2.2). Tot slot bespreken we enkele vormen van tweedelijnstoezicht (2.3).

2.1 Instellingstoezicht

Primair onderwijs (po), voortgezet onderwijs (vo), speciaal onderwijs (so)

De inspectie doet onderzoek naar de kwaliteit, de continuïteit, de naleving van wet- en regelgeving en de financiële rechtmatigheid bij instellingen.¹ Dat doen we voor die onderwerpen die het meest relevant zijn voor het onderwijsstelsel.

Het instellingstoezicht vindt nu nog vooral risico-gericht plaats. Ook bij de vernieuwing van het toezicht die we momenteel inzetten en die met ingang van het schooljaar 2017/2018 formeel gestalte krijgt, vindt jaarlijks een risicoanalyse plaats op bestuurs- en schoolniveau. Deze risicoanalyse voeren we over de volle breedte van het onderwijsveld uit. Het gaat om een geïntegreerde risicoanalyse. Dat houdt in dat zowel de kwaliteit van het onderwijs als de financiële rechtmatigheid, continuïteit en ook doelmatigheid aan de orde komen.

We gaan vierjaarlijks onderzoek doen bij elk bestuur en de onder dat bestuur vallende scholen en opleidingen. Daarbij zorgen we ervoor dat elke school eens in de vier jaar wordt bezocht. Bij het onderzoek naar besturen kijken we naar de sturing op kwaliteit, de verbetering daarvan en de financiële continuïteit. Belangrijk daarbij is ook altijd de doorwerking in de onderwijspraktijk, vooral in de klas. Bij de andere onderzoeken op de scholen

kunnen ook thematische onderwerpen centraal staan die voortvloeien uit vragen op stelselniveau. Zowel bij de jaarlijkse risicoanalyse als bij het vierjaarlijkse onderzoek geldt bovendien dat we nader onderzoek uitvoeren als we substantiële risico's constateren.

Met de onderzoeken naar scholen en besturen ontstaat een rijk beeld van de kwaliteitsontwikkeling in het onderwijs. Dit geeft scholen en hun besturen handvatten om zich te verbeteren. Met ons toezicht willen we niet alleen het basisoniveau borgen, maar ook – in de dialoog met besturen, schoolleiders en leraren – de kwaliteit van het onderwijs stimuleren. Dat kan leiden tot de waardering 'goed' of 'excellent'. Die laatste waardering komt tot stand op basis van een juryoordeel (zie 'Excellente scholen' hieronder).

We vinden het belangrijk om prestaties te waarderen en goede kwaliteit zichtbaar te maken, zodat alle scholen zich verbeteren. De meer gedifferentieerde benadering van onderwijskwaliteit draagt eraan bij om deze ambitie te realiseren.

Excellente scholen

Vanaf 2015 valt het traject Excellente Scholen onder verantwoordelijkheid van de inspectie. Er is een onafhankelijke jury Excellente Scholen die de kandidaten die zich hebben gemeld, beoordeelt. De jury wordt benoemd door de inspecteur-generaal en bestaat uit een voorzitter en drie deeljury's, verspreid over de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs. De inspectie zorgt voor logistieke ondersteuning van de jury.

Voorafgaand aan het schoolbezoek door de jury onderzoekt de inspectie de algemene onderwijskwaliteit. Alleen scholen die voldoen aan de kwalificatie 'goed' komen in aanmerking voor de verdere procedure. De jury is vervolgens verantwoordelijk voor het beoordelen van het excellentieprofiel. Vanaf 2015 is het predicaat 'Excellente school' drie jaar geldig.

B3-scholen

In het kader van het risicogerichte toezicht onderzoeken we ook de zogenaamde B3-scholen: scholen voor primair en voortgezet onderwijs die niet door de overheid worden bekostigd. Scholen met een risico op onvoldoende kwaliteit hebben prioriteit, evenals nieuw startende scholen. We toetsen of deze

¹ Met uitzondering van het hoger onderwijs, waar een andere vorm van toezicht plaatsvindt. Het instellingstoezicht omvat ook het groene onderwijs dat ressorteert onder het ministerie van EZ.

scholen voldoen aan de voorwaarden van de Leerplichtwet 1969 en brengen daarover advies uit aan colleges van burgemeester en wethouders (zie ook paragraaf 4.3).

Samenwerkingsverbanden passend onderwijs

We houden toezicht op de samenwerkingsverbanden passend onderwijs po/so en vo/vso (voortgezet speciaal onderwijs). Dit gebeurt op vergelijkbare wijze als bij onderwijsinstellingen.

Vroegscholen en voorscholen

We houden toezicht op de kwaliteit van de educatie op vroegscholen (groep 1 en 2 van de basisscholen) en voorscholen (kinderopvang en peuterspeelzalen). Voor- en vroegschoolse educatie is bedoeld voor peuters en kleuters met een (taal)achterstand.

Middelbaar beroepsonderwijs

In het mbo voeren we al bestuursonderzoeken uit op de instellingen. Deze onderzoeken bestaan uit een expertanalyse, een onderzoek naar de kwaliteitsborging door besturen en opleidingen, en een onderzoek bij een representatieve steekproef van opleidingen. De risicogerichte benadering blijft bestaan. We gaan het bestuursonderzoek in het mbo uitvoeren op basis van een waarderingskader dat grotendeels vergelijkbaar is met dat van het funderend onderwijs, inclusief het onderscheid tussen waarborgen en stimuleren. En net als in het funderend onderwijs hanteren we hierbij ook in het mbo een cyclus van vier jaar.

Examinering Stichting Vakexamens voor de Particuliere Beveiligingsorganisaties

We onderzoeken ook de examinering van de Stichting Vakexamens voor de Particuliere Beveiligingsorganisaties (svpb). Dit doen we in opdracht van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)

In het mbo houden we, behalve op de onderwijsinstellingen, ook toezicht op de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB). Ons (risicogerichte) toezicht richt zich op de wettelijke taken van SBB, met een focus op de resultaten op het terrein van de beroepspraktijkvorming en de kwalificatiedossiers.

Centrale toetsing en examinering (in vo en mbo)

De inspectie ziet erop toe dat de afname van de centrale examens in vo en mbo volgens de voorschriften verloopt. In bepaalde gevallen kunnen we maatregelen

nemen, bijvoorbeeld de afname van een examen op een school ongeldig verklaren. In het voortgezet onderwijs melden scholen vooraf of kandidaten extra tijd of afnamemogelijkheden nodig hebben (bijvoorbeeld bij dyslexie of een visuele handicap). Achteraf controleren we aan de hand van de eindexamengegevens of de scholen de juiste uitslag bepaald hebben. Voor het mbo geldt dat we achteraf, tijdens het reguliere onderzoek, toezicht uitoefenen. Daarbij gaan we na of de examencommissie juist heeft gehandeld als zich een onregelmatigheid heeft voorgedaan tijdens de centrale examinering. Daarnaast beoordelen we de uitvoering van de processen door het College voor Toetsen en Examens (CVTE).

Hoger onderwijs

In het hoger onderwijs hebben we een andere rol dan in de andere sectoren. We zien hier vooral toe op de naleving door de instellingen van de wet- en regelgeving over het verzorgen van onderwijs, het toepassen van de vooropleidingseisen bij toelating van studenten, het afnemen van examens en promoties en het uitreiken van diploma's. Verder kunnen we bij signalen of incidenten een onderzoek instellen.

We houden toezicht op zowel de bekostigde als de niet-bekostigde instellingen. Het financieel toezicht richt zich in beginsel alleen op de bekostigde instellingen, tenzij ons wordt gevraagd te adviseren over het recht om graden te verlenen. Om dat goed te kunnen doen, toetsen we ook bij niet-bekostigde instellingen de financiële continuïteit. Dat doen we ook als zich daar incidenten voordoen waarbij de belangen van studenten aan de orde zijn.

We houden ook toezicht op het Nederlandse deel van het Nederlands-Vlaamse accreditatiestelsel. Dit omvat geen toezicht op de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), maar op de kwaliteit van het functioneren van het accreditatiestelsel in Nederland.

Met de NVAO en de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek hebben we afspraken gemaakt om dubbele bevraging en overlap te voorkomen. Met de veldorganisaties maken we jaarlijks informatieafspraken, waarbij lastenbeperking een belangrijk aandachtspunt is.

Groen onderwijs (vmbo, mbo en hoger onderwijs)

De inspectie houdt ook toezicht op het 'groen onderwijs'. Dit onderwijs valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Economische Zaken.

Scholen in Caribisch Nederland

De inspectie houdt toezicht op de scholen in Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba). In het voorjaar van 2017 voeren we voortgangsgesprekken, in het najaar van 2017 doen we kwaliteitsonderzoeken.

Met ingang van 1 juli 2017 ontvangen scholen met basiskwaliteit een minder intensieve vorm van toezicht. We werken dan met waarderingskaders die vergelijkbaar zijn met die in Europees Nederland, maar die wel zijn gebaseerd op de BES-wetgeving. Voor de scholen die nog geen basiskwaliteit laten zien, blijven de bestaande normen (voor het behalen van basiskwaliteit) van kracht. Dit is tot uiterlijk 1 januari 2019 het geval.

Nederlandse scholen in het buitenland

De inspectie houdt ook toezicht op de Nederlandse scholen en afstandsinstellingen voor Nederlands onderwijs in het buitenland die in aanmerking komen voor ondersteuning door de overheid via de Stichting Nederlands Onderwijs in het Buitenland (NOB).

Het Nederlands onderwijs in het buitenland vindt vooral plaats op ruim 230 leslocaties voor Nederlandse Taal en Cultuur (NTC-scholen). Daarnaast zijn er circa vijftien dagscholen voor primair onderwijs en vier voor voortgezet onderwijs, en verzorgen vijf instellingen afstandsonderwijs. In totaal gaat het om ongeveer 13.500 leerlingen.

In 2017 bezoeken we naar verwachting één po-dag-school, 53 NTC-po-scholen en 38 NTC-vo-scholen.

In 2017 zullen we in samenwerking met NOB een evaluatie uitbrengen van de impact van het nieuwe budgettaire kader op het Nederlands onderwijs in het buitenland. Daarbij betrekken we de stichting Vlamingen in de Wereld.

(Programmatiese) handhaving van wet- en regelgeving

Op 1 juli 2017 wijzigt de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT). De nadruk komt dan meer te liggen op de handhaving van wet- en regelgeving. Er wordt een scherp onderscheid gemaakt tussen de controlerende en de stimulerende functie van de inspectie. Oordelen geven we alleen vanuit onze controlerende taak: controleren of de deugdelijkheidseisen worden nageleefd.

In het kader van programmatisch handhaven krijgt elk jaar een aantal specifieke nalevingsonderwerpen extra aandacht. Deze onderwerpen staan in de lijst met thema's die verderop in dit jaarwerkplan is opgenomen (zie paragraaf 2.2.4). De inspectie houdt ook toezicht op de naleving van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Dit doen we op grond van de Regeling bezoldiging topfunctionarissen ocw-sectoren.

Het primaire doel van handhaving is om gedragsverandering teweeg te brengen. De zwaarte van interventies wordt logisch opgebouwd: van een lichte interventie door een inspecteur (bijvoorbeeld voorlichting) die ertoe leidt dat een school of instelling alsnog aan de regels voldoet, tot een zware interventie als het opleggen van een bekostigings sanctie. De Beleidsregel financiële sancties bij bekostigde onderwijsinstellingen bevat het sanctiebeleid.

Rapportages over individuele instellingen

Met de vernieuwing van het toezicht verandert ook de rapportage. Met ingang van 1 juli 2017 rapporteren wij altijd over het vierjaarlijkse onderzoek dat we uitvoeren. Deze rapporten bevatten ook informatie over de scholen in het onderzoek. Daarnaast rapporteren we altijd afzonderlijk over scholen van het bestuur waar we naar aanleiding van de jaarlijkse prestatieanalyse risico's hebben geconstateerd en waar we onderzoek naar kwaliteitsverbetering doen.²

Tijdens een vierjaarlijks onderzoek of vierjaarlijks schoolbezoek kan het bestuur of de schoolleider de inspectie verzoeken om op basis van de eigen evaluatie te onderzoeken of een school de waardering 'goed' verdient.

We publiceren overzichten van besturen met aangepast financieel toezicht, van zeer zwakke scholen in het funderend onderwijs en van mbo-opleidingen met onvoldoende onderwijs- of examenkwaliteit. Zeer zwakke scholen en afdelingen zijn verplicht de publiek-vriendelijke samenvatting van ons instellingsrapport toe te sturen aan ouders van leerlingen. Ook deze samenvatting publiceren we op onze website.

Op de website staat verder een lijst met de beoordeling van het toezicht op de kinderopvang door gemeenten (zie paragraaf 2.3.2). Ook alle rapporten over het toezicht van gemeenten op vroeg- en voorschoolse educatie (vve) zijn op de website te vinden.

2 Alle publicaties die de inspectie via internet uitbrengt, zijn te vinden via www.onderwijsinspectie.nl.

2.2 Thematische toezicht-activiteiten

2.2.1 Algemene typering

Een van de wettelijke taken van de inspectie is rapporteren over ontwikkelingen in het Nederlandse onderwijs. We bekijken welke ontwikkelingen er zijn op scholen en instellingen, plaatsen deze in de tijd en in internationaal perspectief en rapporteren hierover. Ook proberen we verklaringen te vinden, brengen we goede voorbeelden in kaart en gaan we actief de dialoog aan met betrokkenen. Met dit soort, meer thematisch gerichte, toezichtactiviteiten dragen we actief bij aan bevordering van de kwaliteit en continuïteit van het onderwijs in Nederland. Deze activiteiten krijgen op verschillende manieren vorm. Via monitoring en verdiepend onderzoek op scholen vergaren we informatie uit de onderwijspraktijk. Vervolgens analyseren en beoordelen we deze informatie, communiceren we actief over wat (niet) werkt en zetten we aan tot verbetering op eventuele knelpunten.

Door onze uitgebreide kennis van de onderwijspraktijk hebben wij goed zicht op sterke onderdelen van het onderwijs en op eventuele knelpunten. We monitoren de ontwikkelingen hierin (via onze stelselmonitor). Deze brede kennisbasis stelt ons in staat het onderwijs op alle scholen te helpen versterken, door te benoemen wat goed gaat en waar verbetering wenselijk is. Ook gebruiken we deze kennisbasis om bij te dragen aan het oplossen van school- en sectoroverstijgende knelpunten.

Ook in 2017 monitoren wij structureel een groot aantal ontwikkelingen in alle sectoren van het onderwijsstelsel, zoals onderwijsopbrengsten, uitval en financiële zaken. Als zich daarbij vraagstukken voordoen, benoemen we deze en onderzoeken we of, en zo ja, welke activiteiten kunnen bijdragen aan een oplossing. Soms is aanvullend thematisch onderzoek nodig om vraagstukken beter te begrijpen, soms kan worden volstaan met een rapportage, een congres, een seminar en/of andere vormen van rapportage of dialoog. Ook passen we soms het instellingstoezicht aan en gaan we sterker of gericht controleren, maar dat is niet vanzelfsprekend.

De inspectie monitort en rapporteert dus over algemene ontwikkelingen in het Nederlandse onderwijs. Bij enkele relevante actuele ontwikkelingen gaan we een stap verder en doen we aanvullende thematische

toezichtactiviteiten. We kiezen de thema's niet willekeurig. De thema's zijn opvallende trends, zaken die opvallen in de onderwijspraktijk en zaken die opvallen wanneer we het Nederlandse onderwijs vergelijken met het onderwijs in het buitenland. We kiezen hieruit de thema's waar we als inspectie verschil kunnen maken, vanwege onze toezichtrol en/of onze specifieke kennis van de onderwijspraktijk. Veel thema's zijn kortlopend, op andere (grotere) thema's richten we ons twee of drie jaar lang.

Er zijn drie thema's waar we ons meerdere jaren op richten:

- **Toegankelijkheid:** In 2016 hebben we nadrukkelijk aandacht gevraagd voor oplopende ongelijkheid in het onderwijs. We willen onderzoeken of dit thema ook op andere plekken in het onderwijs speelt, onder andere binnen het basisonderwijs, in het mbo en bij de aansluiting op de arbeidsmarkt. Ook willen we inzicht krijgen in wat in de onderwijspraktijk werkt om oplopende ongelijkheid tegen te gaan. Dit doen we via een actieve dialoog met de onderwijspraktijk (scholen, besturen, gemeenten, regio's, landelijke overheid). In deze dialoog delen we onze kennis en krijgen we ook mee hoe de onderwijspraktijk tot activiteiten komt om kansenongelijkheid tegen te gaan.
- **Diplomerings- en flexibilisering:** Dit is een belangrijk thema in het onderwijs, waar we zowel in ons instellingstoezicht als in bredere zin aandacht aan willen besteden. Diplomerings- en flexibilisering is altijd al een thema waar de inspectie de ontwikkelingen monitort. De actuele tendens van flexibilisering nemen we hierbij mee.
- **Sturing met effect:** Dit thema sluit aan bij de bestuurlijke ontwikkeling in het veld. Onze activiteiten rond dit thema dragen bij aan een brede kwaliteitscultuur in het onderwijs. We kijken hierbij vooral naar mogelijke verbeterpunten waar het gaat om effectieve sturing door besturen en scholen op kwaliteit. We brengen in kaart waar het goed gaat en wij als toezichthouder mogelijk een stap terug kunnen doen.

In paragraaf 2.2.4 gaan we meer in detail in op elk van deze thema's.

Bij onze programmering sluiten we, waar mogelijk, aan bij bestaande studies en adviezen. Daarnaast werken we actief samen met het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) en andere onderzoeksinstituten. Ook werken we samen met universiteiten, bijvoorbeeld in onze drie academische werkplaatsen (met de Universiteit van Amsterdam,

de Universiteit Maastricht en de Universiteit Twente). Jaarlijks overleggen we met de Onderwijsraad.

Waar mogelijk baseren we ons bij thematische activiteiten op bestaand materiaal. Dit kan eigen materiaal zijn, maar ook onderzoeksmateriaal van anderen. Soms halen we informatie voor thematische verdieping uit ons instellingstoezicht, soms doen we een kleine aanvulling hierop (bijvoorbeeld door een aanvullende vragenlijst toe te voegen). Soms zoeken we ook aanvullende informatiebronnen en analyseren we bijvoorbeeld gegevens van derden.

2.2.2 De Staat van het Onderwijs

We rapporteren jaarlijks over de staat van het onderwijs aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ocw), en aan de minister van Economische Zaken (EZ) voor groen onderwijs. De Staat van het Onderwijs behandelt de kwaliteit van het Nederlandse onderwijsstelsel in relatie tot de centrale thema's en de manier waarop met name de instellingen daaraan bijdragen. Ook voor het groene onderwijs beschrijven we het jaarlijkse stelselbeeld. Waar mogelijk vergelijken we onze bevindingen met die van andere landen. In april 2017 presenteren we de (tweehonderdste) Staat van het Onderwijs aan de ministers van ocw en EZ. Zij bieden het verslag vervolgens namens de regering aan de Staten-Generaal aan.

2.2.3 Jaarlijkse stelselmonitoring

De inspectie monitort jaarlijks een aantal specifieke zaken en rapporteert daarover in:

1. **Landelijk rapport kinderopvang en peuterspeelzalen:** Hierin is te lezen hoe gemeenten hun wettelijke toezichttaken op het gebied van kinderopvang en peuterspeelzalen uitvoeren. Daarnaast schetst het rapport een algemeen beeld van de beschikbare kinderopvangvoorzieningen, typen houders en de uitvoering door de GGD. In overleg met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (szw) voeren we ook ander thematisch onderzoek uit naar de kinderopvang;
2. **Financiële staat van het onderwijs** (verschijnt in december 2017);
3. **Sectorbeelden hoger onderwijs;**
4. **Peilingen vakgebieden po:** In 2017 verschijnen naast de vaste peilingen taal en rekenen de peilingen bewegingsonderwijs groep 8 basisonderwijs en sbo en mondelinge taalvaardigheid groep 8 basisonderwijs. De peilingen Engels groep 8

basisonderwijs en mondelinge taalvaardigheid sbo worden dan voorbereid (zie ook 'Programma Peil. onderwijs' in paragraaf 2.2.4).

2.2.4 Thematische activiteiten in 2017

Voor 2017 staat een aantal thematische toezichtactiviteiten gepland. Het gaat hier om activiteiten in het kader van de drie eerder genoemde bredere thema's: toegankelijkheid, diplomering en flexibilisering en sturing met effect. Sommige activiteiten doen we naar aanleiding van een toezegging aan de Kamer dan wel in opdracht van de minister. Deze activiteiten zijn hieronder met een asterisk aangegeven. Daarnaast is er ook nog een aantal thema's waarvoor geldt dat onderzoek uit 2016 doorloopt.

Invulling 2017 van de drie meerjarige thema's

Kansengelijkheid en toegankelijkheid

Hoe ontwikkelen de kansengelijkheid in en de toegankelijkheid van ons onderwijs zich? Zijn er regionale verschillen? Waar is wel en waar is er geen sprake van oplopende ongelijkheid? Hoe komt dit en waar liggen kansen voor verbetering?

- Hoe ontwikkelt toegankelijkheid zich in het onderwijs en bij de aansluiting op de arbeidsmarkt? Wat zijn mogelijke aangrijpingspunten voor verbetering in de onderwijspraktijk? (alle sectoren)
- Overgang po-vo*: Zijn er regionale verschillen en wat zijn aangrijpingspunten voor verbetering?
- Passend onderwijs:
 - Wat zijn de gevolgen van veranderende leerlingstromen op de kwaliteit van het onderwijs aan leerlingen met een extra ondersteuningsvraag? (po, vo, so)
 - Thuiszitters en zorgplicht: Welke ontwikkelingen zien we als het gaat om thuiszitters en in hoeverre houden scholen en samenwerkingsverbanden zich hier aan de zorgplicht voor leerlingen?
- Selectie en toegankelijkheid: Welke ontwikkelingen zien we in selectie in het hoger onderwijs en wat betekent dit voor de kwaliteit en toegankelijkheid van het hoger onderwijs? (ho)
- De kwaliteit van entreeopleidingen: Hoe ontwikkelt de kwaliteit van de entreeopleidingen zich en in hoeverre verandert de in-, door- en uitstroom in deze opleidingen over de tijd? (mbo)

Diplomerings en flexibilisering

Hoe ontwikkelt de diplomering en flexibilisering zich? Wordt het systeem van diplomering flexibeler? Wat betekent dit voor de kwaliteit? Wat zijn verklaringen voor de ontwikkelingen en waar liggen kansen voor verbetering? Wat betekent flexibeler diplomering voor het toezicht?

- Verkorte opleidingen: Hoe is de kwaliteit van de diplomering van de verkorte opleidingen in het mbo? (mbo)
- Leven lang leren en maatwerk: Welke ontwikkelingen zien we in 'leven lang leren' en wordt er in dit kader steeds meer maatwerk geboden? (ho)

Sturing met effect

Hoe ontwikkelt de kwaliteitssturing zich in het stelsel? Waar is sprake van een sterke verbetercultuur en waar niet? Zijn er regionale verschillen? Wat zijn verklaringen en waar liggen mogelijkheden voor verbetering? En wat betekent dit voor het toezicht?

- Evaluatie van het accreditatiestelsel: Hoe ontwikkelt het accreditatiestelsel zich? We doen dit onderzoek in afstemming met de NVAO, met oog voor de recente ontwikkelingen op dit terrein, bijvoorbeeld het werk van de evaluatiecommissie voor de prestatieafspraken. (ho)
- Docentkwaliteit in het hoger onderwijs: Hoe goed is de kwaliteit van de docenten in het hoger onderwijs en wat zijn hierin ontwikkelingen? We analyseren interne en externe bronnen. We doen dit (vanaf 2016) in samenwerking met de NVAO. (ho)
- Bestedingen:
 - Hoe werkt de allocatiesystematiek binnen samenwerkingsverbanden? Hangt dit samen met de effectiviteit van samenwerkingsverbanden? (po, vo, so)
 - Wat zeggen jaarverslagcijfers van besturen over de besteding van middelen?
- Jaarverslagen: het openbaar maken van jaarverslagen (funderend onderwijs)
- Intern toezicht: Hoe ontwikkelt het intern toezicht in het onderwijs zich? Wat zijn sterke punten en wat zijn verbeterpunten?

Andere doorlopende thema's**Programma Peil.onderwijs**

Dit is een meerjarig onderzoeksprogramma waarmee we ontwikkelingen in leerprestaties van leerlingen in het basisonderwijs in kaart brengen. We rapporteren over trends en oorzaken van verschillen in leerprestaties tussen scholen.

- Peilingen bewegingsonderwijs (groep 8 basisonderwijs en sbo)
- Peilingen mondelinge taalvaardigheid (groep 8 basisonderwijs)
- Voorbereiding peilingen 2017-2018: Engels (groep 8 basisonderwijs) en mondelinge taalvaardigheid (sbo)

Opbrengstgericht werken

- Opbrengstgericht werken in het vo

Sociale kwaliteit

- Toezicht op sociale en maatschappelijke opbrengsten (po, vo, so, mbo)

Bevoegdheden leraren

- Bevoegdheden leraren*: Wat is de trend in percentages bevoegde leraren en percentages bevoegd gegeven lessen, in hoeverre verschillen scholen hierin en wat zijn redenen om onbevoegde leraren in te zetten? (vo)

Kwaliteitsbeeld lerarenopleidingen

- Leraren en lerarenopleidingen: Hoe ontwikkelt de kwaliteit van de afgestudeerde leraren en de lerarenopleidingen zich? De inspectie maakt, in samenwerking met de NVAO en de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO), een update van het sectorbeeld Lerarenopleidingen. Dit gebeurt in de vorm van een website. (ho)

Sturing met effect

- Functioneren van opleidingscommissies: Hoe functioneren opleidingscommissies in het hoger onderwijs, wat zijn sterke en zwakke punten? (ho)
- Onderwijs in krimpgebieden: Welke mbo-instellingen en mbo-opleidingen hebben vooral te maken met krimp en wat betekent dit voor hun kwaliteit? (mbo)

Overige toezeggingen

Validiteit examens*

Hoe valide zijn de examens Nederlands? Het gaat hier om een onderzoek in samenwerking met het College voor Toetsen en Examens (CvTE) (vo).

Loopbaanoriëntatie en –begeleiding* (LOB)

Hoe is de kwaliteit van de loopbaanoriëntatie en loopbaanbegeleiding en hoe ontwikkelt deze zich? (mbo).

2.2.5 Dialoog en kennisdeling

De inspectie draagt actief bij aan dialoog en kennisdeling in het onderwijs. Zo organiseren we bij het verschijnen van de Staat van het Onderwijs een congres waarin de belangrijkste ontwikkelingen en mogelijke oplossingen voor knelpunten aan bod komen. Ook vinden er regelmatig conferenties, rondetafelbijeenkomsten en regiobijeenkomsten plaats rond specifieke thema's. Dit betreft afgeronde thema's (uit het Jaarwerkplan 2016) en de hoofdthema's uit de Staat van het Onderwijs. Verder doen we aan kennisdeling via internet en social media, en dragen we bij aan discussiebijeenkomsten en (wetenschappelijke) onderwijsconferenties. Periodiek brengen we nieuwsbrieven uit voor de verschillende onderwijssectoren.

2.2.6 Wetenschappelijk en ander onderzoek

Het is lang niet altijd nodig dat de inspectie zelf onderzoek uitvoert. Als onderzoek van goede kwaliteit beschikbaar is, gebruiken we dat zo veel mogelijk. We stimuleren dit ook, bijvoorbeeld door data beschikbaar te stellen, studies te begeleiden of daar zelf in te participeren. Rond enkele vraagstukken zijn we een structurele samenwerking met universiteiten aangegaan, onder andere in de vorm van leerstoelen en academische werkplaatsen (zie paragraaf 3.5).

2.3 Toezicht op kwaliteitsborging door andere partijen

2.3.1 Algemene typering

In enkele specifieke gevallen houden we tweedelijns-toezicht of interbestuurlijk toezicht op het toezicht dat andere partijen uitoefenen. Wij onderzoeken dan of de mechanismen voor de kwaliteitsborging van voldoende kwaliteit zijn. Het gaat hier om het toezicht

van gemeenten op kinderopvang en peuterspeelzalen, en het financiële toezicht door de instellingsaccountants. Op deze twee toezichttaken gaan we in de paragrafen 2.3.2 en 2.3.3 kort in.

2.3.2 Toezicht op kinderopvang en peuterspeelzalen

De kinderopvang en peuterspeelzalen staan onder toezicht van gemeenten. De 25 GGD'en in Nederland voeren de inspectie uit. Wanneer niet aan de kwaliteitseisen wordt voldaan en de GGD een handhavingsadvies geeft, moet de gemeente hierop handhaven. De inspectie voert in opdracht van de minister van szw interbestuurlijk toezicht uit op de uitvoering van de gemeentelijke (toezicht)taken. Dit doen we risicogericht. Op grond van signalen en andere (toezicht) informatie kunnen we ook incidentele onderzoeken bij gemeenten uitvoeren. Ons toezicht is erop gericht gemeenten te stimuleren de kwaliteit van de uitvoering te blijven verbeteren.

Als een gemeente haar taken op het gebied van toezicht en handhaving onvoldoende uitvoert, wordt een verbetertraject gestart. De oordelen over het gemeentelijk presteren geven we weer in statussen (status A, B, of C). Zowel deze statussen als onze onderzoeksrapporten publiceren we op onze website.

De inspectie rapporteert over haar bevindingen en onderzoeken aan de minister van szw, zodat deze de Kamer kan informeren over de ontwikkelingen in het GGD-toezicht en de gemeentelijke handhaving kinderopvang.

2.3.3 Toezicht op werkzaamheden instellingsaccountants

Externe accountants voeren het eerstelijns-toezicht op de financiële verantwoording van onderwijsinstellingen uit. De inspectie houdt tweedelijns-toezicht op deze instellingsaccountants.

In 2017 voeren we dossierreviews uit bij instellingsaccountants om vast te stellen of de accountantswerkzaamheden toereikend zijn. We doen dit aan de hand van de voorschriften in het onderwijsaccountantsprotocol. Is een accountantsonderzoek ontoereikend, dan kan het nodig zijn dat de accountant een deel van het werk overdoet. Instellingen krijgen het op tijd te horen als we een dossierreview gaan uitvoeren; ze ontvangen altijd een afschrift van de uitkomsten.

3. Hoe werkt de inspectie samen in het toezicht?

De inspectie werkt nationaal en internationaal samen met andere toezichthouders. Ook werken we samen met enkele universiteiten. In de Inspectieraad werken we samen met andere rijksinspectiediensten.

3.1 Inspectieraad

De Inspectieraad is opdrachtnemer en uitvoerder van besluiten van het kabinet c.q. de minister voor Wonen en Rijksdienst over samenwerking in het toezicht door de rijksinspecties.

De komende jaren wil de Inspectieraad 'goed toezicht' in de huidige maatschappelijke context vormgeven. Concreet gaat het dan om drie hoofddoelen die de Inspectieraad in 2018 gerealiseerd wil hebben:

- 1) verdere vormgeving van goed toezicht in de praktijk;
- 2) verdere professionalisering en 3) verankering van de onafhankelijkheid van het toezicht. In het werkprogramma 2014 heeft de Inspectieraad dit geconcretiseerd, onder meer met de Academie voor Toezicht, de Dialoogtafels en de Hervormingsagenda Rijk.

3.2 Vide

De inspectie werkt samen met Vide, de beroepsvereniging van professionals in het veld van toezicht, inspectie, handhaving en evaluatie. Vide werkt aan professionalisering van de leden en draagt bij aan een continue verbetering van het toezicht. Inspecteurs en andere inspectiemedewerkers nemen deel aan Vide-bijeenkomsten en organiseren die soms zelf. Zelf zijn wij ook vertegenwoordigd in het bestuur van Vide.

3.3 Samenwerkend Toezicht Jeugd (STJ)

Met de decentralisaties in het sociaal domein zijn met ingang van 1 januari 2015 de taken op het gebied van de jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en werk en inkomen overgeheveld naar gemeenten. In het sociaal domein zijn, naast gemeentelijk toezichthouders, vijf rijksinspecties actief: de Inspectie Jeugdzorg, de Inspectie voor de Gezondheidszorg, de Inspectie Veiligheid en Justitie, de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid. We werken samen in het samenwerkingsverband Samenwerkend Toezicht Jeugd/Toezicht Sociaal Domein (STJ/TSD). Doel is een sectoroverstijgende (integrale) aanpak in het sociaal domein. Daarmee willen we zo goed mogelijk kunnen aansluiten op de organisatie van de uitvoeringspraktijk en resultaten voor burgers kunnen bereiken. De visie van de samenwerkende inspecties is vastgelegd in de 'Meerjarenvisie Samenwerkend Toezicht Jeugd / Toezicht Sociaal

Domein 2016-2019'. Deze visie is uitgewerkt in een meerjarenprogramma.

In 2017 werken we in dit kader, behalve aan onderzoeken naar calamiteiten, aan vier thema's: Toegang (vroegtijdig signaleren van onveiligheid, lokale netwerken), Kwetsbare groepen (mensen met een licht verstandelijke beperking, kinderen met een ernstige meervoudige beperking, gezinnen met geringe sociale redzaamheid, veiligheid van kinderen in de maatschappelijke en vrouwenopvang), Informatie (informatievoorziening en informatie-uitwisseling) en Perspectief en participatie (perspectief en participatie na residentieel verblijf, jongvolwassenen tussen de 18-27 jaar die uitstromen uit vso, pro of mbo-1).

3.4 Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)

In het hoger onderwijs werkt de inspectie nauw samen met de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). De NVAO bewaakt de kwaliteit van de opleidingen in het hoger onderwijs. Opleidingen worden geaccrediteerd na beoordeling door een onafhankelijk panel van deskundigen. De inspectie ziet toe op de kwaliteit van het stelsel voor hoger onderwijs. Ook kunnen we op basis van signalen of klachten een tussentijds onderzoek instellen naar de naleving van wet- en regelgeving. Voor een goede informatie-uitwisseling en afstemming hebben de inspectie en de NVAO een samenwerkingsprotocol gesloten.

3.5 Samenwerking bij het opsporen van strafbare feiten

Sinds 2011 werken we samen met de FIOD, het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst bij het opsporen van strafbare feiten en het in gang zetten van strafvervolgning.

3.6 Academische werkplaatsen en samenwerking met de wetenschap

In 2017 besteden we in academische werkplaatsen (AWP's) aandacht aan de thema's Stelsel en allocatie (in samenwerking met de Universiteit Maastricht) en Sociale opbrengsten (in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam). In de AWP's krijgen thema's uit het jaarwerkplan een plek in onderzoek dat is opgezet door universitaire onderzoekers,

inspecteurs en scholen. Voor de thema's Bestuur & Management en Opbrengsten werken we daarnaast incidenteel samen met wetenschappers.

Verder faciliteren we onderwijsonderzoek door stageplaatsen te creëren, databestanden beschikbaar te stellen en gastcolleges te verzorgen. Ook nemen we deel aan wetenschappelijke congressen.

3.7 Samenwerking met de Autoriteit Persoonsgegevens

De inspectie heeft een samenwerkingsovereenkomst met de Autoriteit Persoonsgegevens, die toezicht houdt op de omgang met privacyregels. Daarbij gaat het om de vraag of instellingen zorgvuldig omgaan met persoonsgegevens, speciaal van hun leerlingen of studenten. Desgevraagd verstrekken we elkaar alle informatie die relevant kan zijn voor ieders taak. Zo informeert de Autoriteit Persoonsgegevens ons wanneer zij van plan is te onderzoeken hoe een onderwijsinstelling de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) naleeft.

Als wij signalen krijgen over mogelijke schendingen van de Wbp door onderwijsinstellingen, dan geven we die door aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Het toezicht op de omgang met privacyregels blijft altijd bij de Autoriteit Persoonsgegevens liggen.

3.8 Internationale samenwerking

3.8.1 Samenwerking met inspecties in het buitenland

Internationale samenwerking is een belangrijk ondersteunend instrument voor de ontwikkeling van ons eigen toezicht en voor de professionalisering van de medewerkers. Daarom richt deze samenwerking zich op thema's die goed aansluiten bij ons eigen beleid en bij de toezichtontwikkeling. Het gaat om thema's als de impact van toezicht op onderwijsontwikkeling, de stimulerende functie, bevordering van de verbetercultuur binnen scholen, communicatie met stakeholders en professionalisering. Binnen sici, de vereniging van Europese onderwijsinspecties, werken we veel samen met de Angelsaksische landen, Scandinavië, Vlaanderen en enkele Duitse deelstaten. De inspectie bekleedt een bestuursfunctie in sici.

Om kennis en ervaringen te kunnen uitwisselen nemen inspectiemedewerkers regelmatig deel aan internationale workshops die in sici-verband worden georganiseerd. We verzorgen doorgaans zelf een of meer van dergelijke workshops. Daarnaast organiseren we internationale peerreviews met collega-inspecties (Vlaanderen, Duitsland, Schotland). De feedback die daaruit voortkomt, gebruiken we om het toezicht te verbeteren en levert een belangrijke bijdrage aan de professionele ontwikkeling van de inspecteurs.

We nemen actief deel aan internationaal onderzoek in sici-verband. Onze expertise wordt regelmatig gevraagd en ook ingezet voor specifieke training op onderdelen van het toezicht. Regelmatig komen internationale delegaties op bezoek om kennis te nemen van onze aanpak van het toezicht en de recente ontwikkelingen.

3.8.2 Toezicht op internationale en Europese scholen

De inspectie is verantwoordelijk voor het toezicht op de internationale scholen. In de praktijk laten we dit toezicht grotendeels over aan de betreffende buitenlandse inspectie of accrediterende onderwijsorganisatie. Ons toezicht op internationale scholen in Nederland is dan ook doorgaans sober en concentreert zich met name op de lessen Nederlandse taal aan leerlingen met (ook) een Nederlands paspoort.

Het toezicht op reguliere Europese scholen (type I) in Nederland valt onder verantwoordelijkheid van een Europese Raad van Inspecteurs, waarin Nederland vertegenwoordigd is met twee inspecteurs. Zij houden toezicht op de kwaliteit van het kleuter-, primair en voortgezet onderwijs in de scholen door zogeheten 'whole school inspections' uit te voeren. De raad houdt zich daarnaast bezig met de beoordeling en evaluatie van leraren, pedagogisch-didactische vernieuwing van het onderwijs, curriculumontwikkeling, nascholing en de European Baccalaureate.

Naast reguliere Europese scholen kennen we ook geaccrediteerde Europese scholen. Deze scholen worden nationaal bekostigd. De accreditatie van deze scholen vindt plaats door de Europese Raad van Inspecteurs, het reguliere toezicht door de nationale inspectie.

In Nederland is één reguliere Europese school gevestigd (Bergen) en één geaccrediteerde Europese school (Den Haag).

4. Wat zijn de overige taken van de inspectie?

Vertrouwensinspecteurs behandelen meldingen van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, fysiek en psychisch geweld, discriminatie en radicalisering in het onderwijs. Verder behandelt de inspectie Wob-verzoeken en toetst nieuwe wet- en regelgeving op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Voor scholen en besturen is het Loket Onderwijsinspectie het eerste aanspreekpunt.

4.1 Vertrouwensinspecteurs

De inspectie heeft vertrouwensinspecteurs die meldingen van seksuele intimidatie en seksueel misbruik, fysiek en psychisch geweld, discriminatie en radicalisering in het onderwijs behandelen. Ze adviseren over en begeleiden bij eventueel te nemen stappen, zoals het doen van een melding of van aangifte.

Meldingen kunnen worden gedaan bij het centraal meldpunt vertrouwensinspecteurs. Eenvoudige meldingen handelt de vertrouwensinspecteur meteen af; complexe meldingen worden intensief begeleid.

De vertrouwenszaken die de vertrouwensinspecteurs behandelen, hebben een belangrijke signaalfunctie. De casuïstiek maakt vaak zichtbaar wat zich aan het oog van beleid, bestuur en toezicht onttrekt. De vertrouwensinspecteurs hebben daarom mede de taak om de ernst en omvang van de meldingen te analyseren en op basis daarvan – in eerste instantie intern – maatschappelijke thema's te agenderen.

De taak van de vertrouwensinspecteurs is sinds 1 juli 2013 uitgebreid met meldingen over kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang, peuterspeelzalen en gastgezinnen voor kinderen van nul tot vier jaar. Het gaat hierbij om meldingen van misdrijven tegen de zeden en mishandeling.

4.2 Wob-verzoeken en uitvoeringstoetsen

De inspectie behandelt verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). De afgelopen jaren is het aantal Wob-verzoeken snel toegenomen.

Verder toetsen we nieuwe wet- en regelgeving op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

4.3 Adviezen en ontheffingen

In een aantal gevallen brengt de inspectie advies uit. Dit doen we bijvoorbeeld aan colleges van burgemeester en wethouders of niet-bekostigde onderwijsinstellingen in primair, voortgezet en speciaal onderwijs die kunnen worden aangemerkt als 'school in de zin van de Leerplichtwet'. Ook adviseren we over aanvragen voor diploma-erkenning voor niet-bekostigde instellingen voor het beroepsonderwijs en het hoger

onderwijs. Daarnaast verlenen we ontheffingen in verband met toelating, onderwijstijd en verblijfsduur in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

4.4 Vragen van publiek en instellingen

Jaarlijks komen er bij het Loket Onderwijsinspectie ruim 20.000 vragen binnen. Voor scholen en besturen is het Loket het eerste aanspreekpunt; Informatie Rijksoverheid verzorgt de eerstelijnsopvang voor ouders en leerlingen. Publieksvragen hebben vaak een belangrijke signaalfunctie. Ook vinden we het belangrijk dat we ouders, leerlingen en studenten goed informeren over hun positie en mogelijkheden om onderwijsinstellingen aan te spreken op hun verantwoordelijkheden.

5. Budget en capaciteit

In 2017 bedraagt het budget van de inspectie € 65.100.000. Bij de inspectie werken ongeveer 580 mensen (537 fte). De inspectie houdt toezicht op ongeveer 7.500 Nederlandse onderwijsinstellingen die onderwijs geven aan zo'n 3,6 miljoen leerlingen en studenten.

Dit is na invulling van de taakstelling Rutte II, afbouw van het programma Continuïteitstoezicht en inclusief de middelen voor de invulling van de Peil-onderzoeken. Het budget is eveneens inclusief de extra middelen voor de combinatie van onze nieuwe werkwijze met het tegelijkertijd handhaven van het vierjaarlijks bezoek aan alle scholen in het funderend onderwijs en het geven van nadrukkelijke aandacht aan kansengelijkheid in het onderwijs en toegankelijkheid van het onderwijs. Tabel 1 laat zien hoe het budget naar schatting wordt besteed.

Tabel 1 Besteding inspectiebudget

Kostensoort	Bedrag in €
Personeel	47.260.000
Huur en overige huisvestingskosten	4.000.000
Automatisering	8.200.000
Overig Materieel	5.640.000
Totaal	65.100.000

Tabel 2 Aantal inspecteurs per sector

Sector	Aantal inspecteurs (in fte's) ³
Primair onderwijs ⁴	94,3
Voortgezet onderwijs	25,8
Speciaal onderwijs	19,5
Middelbaar beroepsonderwijs	44,5
Hoger onderwijs	10,2
Financieel toezicht	30,7
Totaal	225

Bij de inspectie werken ongeveer 580 mensen (537 fte). Ongeveer 80 procent daarvan werkt in het primaire proces, als inspecteur, auditor, analist, medewerker toezicht, kenniswerker of jurist. De inspectie houdt toezicht op ongeveer 7.500 Nederlandse onderwijsinstellingen die onderwijs geven aan zo'n 3,6 miljoen leerlingen en studenten.

Omdat het toezicht van de inspectie in 2017 in een transitiefase zit, kunnen we ten tijde van het schrijven van dit jaarwerkplan slechts bij benadering weergeven hoe we de beschikbare capaciteit inzetten.

De inspectie zal in 2017 ongeveer 360 vierjaarlijkse bezoeken bij besturen en hun scholen/opleidingen afleggen. Daarbij bezoeken we in totaal ongeveer 2.000 scholen, waarvan (gebaseerd op ervaringscijfers) ongeveer 500 onderzoeken plaatsvinden naar aanleiding van geconstateerde risico's. De overige onderzoeken vinden plaats in het kader van het onderzoek bij het bestuur of van bijvoorbeeld themaonderzoek.

Tabel 2 laat zien hoeveel inspecteurs in de verschillende sectoren werken.

³ Het gaat om aantallen inspecteurs die formeel bij de directies zijn aangesteld. Zij kunnen deels ook in andere sectoren werkzaamheden verrichten.

⁴ Dit is inclusief het toezicht op kinderopvang en peuterspeelzalen.

Colofon

Concept en ontwerp: Kris Kras, context, content and design
Fotografie: Wiebe Kiestra, Arenda Oomen

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website
van de Inspectie van het Onderwijs: www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs | september 2016